

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל, טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

פניני הלכה

נמצא בעמוד הבא

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

**וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה לְפָנָיו ה' לֵאמֹר הֲנִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְאִיךָ יִשְׁמְעֵנִי פָרְעֹה וְאֲנִי עַרְלֹ
שְׂפָתַיִם: וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה רֵאשִׁית נִתְּתִיךָ אֲלֵדִים לְפָרְעֹה וְאַהֲרֹן אַחִיךָ יִהְיֶה נְבִיאֲךָ: (שמות ו. ל ז. א)**

והמשך המאמר מהשבוע הקודם} להזכיר לקורא, בגיליון שעבר כתבנו שהקב"ה לא קיבל טענתו של משה שעקב מגומו הוא לא מתאים לשליחות ויותר מזאת נענש על כך, אך לבקשתו אמר לו ה' 'ואהרן אחיך יהיה נביאך', יהיה הדברן שלך כמובא ברשב"ם ובמפרשים, אך אין זה לו כפרס.

על כן עלינו מוטלת האחריות לדאוג שהילד שמתקשה בדיבורו יעשה ויפעל ככל ילד אחר ואפילו יותר מילד רגיל. ר"ל, עלינו לשלחו לכל מיני שליחויות כגון לשלם תשלומים מסויימים או לקנות במכולת וכן כל כיו"ב, בכדי שיתרגל לדבר עם אנשים על אף הקושי שלו החרוך בכך. אך בד בבד לומר לו תמיד, **אין לך מה לחשוש משום אדם, כולם חייבים לשמוע אותך כי הם משרתים אותך!** ויאמר לזכותה של אימי עי"ה אשר בחכמתה עשתה אותי ילד השליחויות שלה, והיתה שולחת אותי לבנק הדואר, לחנויות, לחברותיה, ולכל מקום המצריך דיבור עם אנשים, והיתה מחזקת ליבי במילותיה החמות, ועי"כ לא יראתי לדבר בפני אנשים על אף שמטבעי הייתי מאוד מאוד ביישן.

דבר נוסף אשר מצוי וקיים, כשילד מגמגם נמנע הוא מלהשתתף בשיעורים הן בקריאה והן בעניית התשובות. מלבד שדבר זה גורם לו לירידה מסויימת בלימודים ואכמ"ל, נוסף לזאת הדובר גורם גם שהילד בעתיד יגמגם יותר היות ונמנע הוא לדבר בפני אנשים וקושי גדל. ועי"כ מחובתינו לא 'לרחם' עליו ולוותר לו, אלא אדרבה לעודדו ולדחוף אותו כמה שיותר להשתתף כי זה מה שיגרום לו שבמשך הזמן יפחת מגומו. ונעשה זאת בחכמה יתירה ובתבונה גדולה. ראשית נושיבו כמה שיותר קרוב אליו ולנגדנו כדי שיראה כמה שפחות אנשים נמצאים. וכשנשאלו, נשאלו תחילה שאלות פשוטות שאין ספק שידע עליהן תשובות, ונשתדל שהתשובות הראשונות יהיו קצרות מאוד כגון 'כן או לא', ובמשך הזמן כשיגדל בטחונו נשאלו שאלות שתשובתן ארוכות יותר ונסייעו במלה פה מלה שם למען יהא נקל לו. כמ"כ כשאנו אומרים לילדי הכיתה לקרוא כל אחד בתורו, לא נדלג עליו אלא גם הוא יקרא, אך מראש נתקרב אליו מאוד ונאמר לו שהוא לא חייב לומר כ"כ בקול רם אלא די שאנו נשמע, עמ"נ שיתרגל תמיד לקרוא כמו השאר. ובמהלך הזמן כשיתחזק בטחונו יותר לאט לאט, נדאג שירים יותר את קולו. ואם ח"ו קרה ואחד החברים צחק עליו, אסור לנו לשתוק. אלא מחובתינו לגעור מיד בקול ובחומרא רבה בילד זה, ומכנגד להעצים ולשבח את מעלותיו של הילד המגמגם. ומחובתי להזכיר לטוב את מורי יעקב סגל הי"ד שנהג בי כן וחזקני ואימצני.

וזאת למודע! **אסון גדול הוא אם אדם גדול יגער בקול על ילד מגמגם ואפילו אם הוא לא ידע מזאת ולא התכוין!** ולא לחינם כותב אני זאת. כילד שהיה עולה כמעט בכל שבת לקרוא שישי או לתרגם את הפרשה בציבור, ואפילו לאחר שהתחלתי לגמגם המשכתי לעלות ולתרגם וזאת אודות לכל הציבור השומע שהיה סבלו, ולא אמר לי דבר והבין שעבר עלי דבר נורא. כל זאת פסק בפעם אחת!! כאשר אחד המבוגרים שהיה רגיל לשמעני, אך לא ידע והבין את המצב שאלי נקלעתי, פעם אחת הרים קולו ואמר, מה אתם מעלים אותו?! מאותו זמן הפסקתי מעצמי לעלות לשישי ולתרגום, וגמגומי הלך והחמיר מיום ליום [והי הטוב יכפר בעדו ויהיה מנוחתו גי"ע]. עי"כ תפילתי שלא ישל בזה אדם, אך אם ח"ו נקלענו למצב ששמענו דבר כזה, מחובת כל אדם הנמצא שם, למחות מיד באותו אחד ולהגדיל ולהעצים ולחזק את הילד כבד הפה, עמ"נ שימשיך לדבר בציבור ולא ח"ו יארע לו כאשר אירע עימך.

גם יש לחזק לילד את האמונה בבורא עולם, שקושי הדיבור לא יפגום לו בחייו, ולא בכלום! כי אם לא יתחזק דבר זה בלבו, יאשים תמיד את עצמו כלומר את מצבו, ועלול ח"ו ב"מ לבוא לחולשה גדולה ולדכדוך הנפש שאחריתה מי יסורנה. ולצורך חשיבות הבנת העניין, אעלה את אשר שאלתי בהגיעי לתקופת השידוכין לרבי ומורי המשגיח בשיבה שליט"א, האם הגמגום שלי עלול להוות לי קושי בשידוך? הרב השיב בשפה רפה, כן, עי"כ. מפאת כבוד רבי ומורי לא הגבתי, אך בליבי לא קיבלתי את אשר הוא השיב לי, אלא החדרתי בתוכי, שכשיגיע השידוך שלי האמיתי, הקב"ה יסדר שהכל יבוא אל מקומו בשלום ולא יהיה לי שום עיכוב, וכמו שאירע עם בת שלמה המלך וכ"ו. ואכן בחסד ה' עלי לא היו לי עיכובים, ונשאתי לנו"ב עוד קודם הגיעי לגיל עשרים. לאחר שנים כשפגשתי את מורי ורבי המשגיח הנ"ל, הזכרתי את אשר שאלתי ואת אשר השיב לי, ושחתי לו את אשר היה עם לבבי. אמר לי הרב, אני שמח שלא קיבלת את דברי!

אחותם במה שכתב מוה"ר"ר נתנאל בן פניומי בספרו 'אור האפילה' על פס' ימי שם פה לאדם' (שמות ד. יא) וז"ל: **אמר כי בורא איברי הדבור הוא המתקנם ונותן בהם כח כענין לוחי ההשגחה לאדם,** עכ"ל. ואם יחדיר האדם זאת בלבו שמהי מענה לשון, לא יירא לדבר את אשר עליו לדבר ויהי ה' עמו.

לידידינו היקרים והנעבדים היה יאזר תם, רפאל נהרי ועציאל כהן חיי, אשר עתנים מכתם וממרצם מחונם ומאונם למען תשיב, יחא רעוא שיוזכר כלם לבעים צדיקים וירא ה' שתולים בבית ה' עושים מאזהבה וגדלים לתפארת עם ישראל בדרך ישראל סבא, בבריאות איתנה ועוזרא מעליא, אבי"ד

תפארת בנים

פתרונות לפרשת 'שמות'
 אחודה חידה! 'בני בכרי ישראל'
 ופרש"י כאן חתם הקב"ה על מכירת
 הבכורה שלקח יעקב מעשו.
 הזוכה: מי שהכל שלו.
 מי בתמונה? הרב סאלם נגר.
 הזוכה: מי שהכל שלו.

אזרח חיה!
שתיים, בשתיים
של אחד, במצרים
 בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

תלמידי כיתות ה-ו-ז אשר מניחים
 תפילין בכל יום כמובא בש"ס וברמב"ם
 ובש"ע. יצאו לטיול מפנק על חשבון הת"ת כאשר התחילו את
 יומם בטיול גיפים בהרים ובנחלים ומשם לתפילה בקבר ר"מ בעל הנס
 ובקבר הרמב"ם וכל האמוראים והצדיקים הקבורים שם וסעדו את

פניני הלכה

מנהגינו בתימן שגם רווקות מכסות ראשן

גמרא (כתובות עב). תנא דבי רבי ישמעאל אזהרה
 לבנות ישראל שלא יצאו בפרוע ראש.

ופסק הרמב"ם (הלי' איטורי ביאה פכ"א הי"ז) לא יתלכז בנות
 יש"ראל פרועי ראש בשוק. אחת פנויה ואחת אשת
 איש.

וכ"פ הש"ע (אבה"ע סי' כ"א סי"ב) לא תלכנה בנות
 יש"ראל פרועות ראש בשוק, אֶחָד פְּנוּיָה וְאֶחָד אֵשֶׁת:
 איש.

ופשט לשון הרמב"ם והש"ע שאמרו יאחת פנויה
 היינו רווקה, וכן יש שפירשו כן בהדיא.

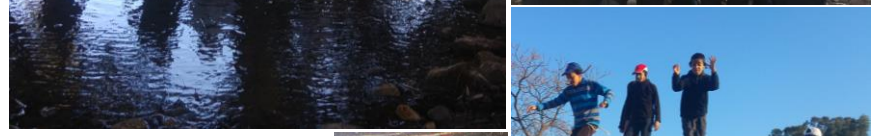
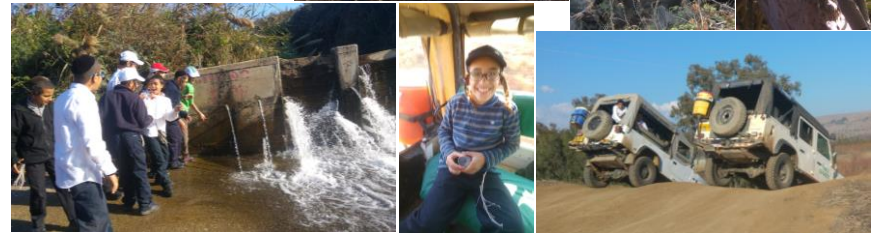
וכתב בחסד לאלפים (סי' בי אות ז') לא טוב מנהג
 הבתולות בערי אדום (אירופה) שהולכות בגילוי
 הראש. וירא שמים לא יניח את אנשי ביתו לנהוג
 כן. וכ"כ בספר מעיין גנים למהרצ"א מדינוב (דף ט"ז
 ע"ב וי"ט ע"ג) שמנהג רע הוא גילוי הראש בבתולות.
 וכן הובא בילקוט פלאות (שלהי אות א') בשם הגהות
 מהרצ"א על הזוה"ק, שלפי טעם הזוה"ק בהעלותך
 (דף קנ"א ע"ב) דאשה צריכה לכסות השערות משום
 דאתי מסטרא דדינא, נמצא שאפילו הבתולות
 צריכות לכסות.

וכך היה מנהגינו בתימן כמובא בסערת תימן (דף קי"ז)
 למהר"ר עמרם קרח זצ"ל, וז"ל: הבת מיום לידתה
 עושים לה בגד לכסות ראשה, ומשיגדל שער ראשה
 סורקים אותו ועושים אותו קליעות, ומכסים
 הקליעות בחתיכת בגד וקושרים, ואח"כ משימים
 עליו בגד הנקרא קרקוש, החופה את כל ראשה
 ופדחתה, ומלאחור עד למטה מהעורף, וקשר שלו
 תחת גרונה כדי שלא תראה אפילו שעה אחת
 משער ראשה וכו', עכ"ל. וכ"כ התייר ר' יעקב
 ספיר באבן ספיר חדרי תימן (ח"א פכ"ז דף ט"ו).

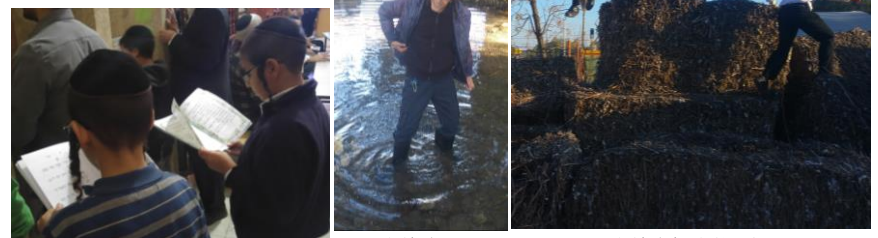
ובתשובה בע"פ אמר לי מרן הגר"י רצאבי שליט"א
 שאין להוכיח שמנהג תימן כדעת האוסרים משום
 שגם הגויות בתימן היו מכסות ראשן וכמו שהאריך
 בזה בספרו עולת יצחק (ח"א סי' קנ"א אות בי ד"ה אבל),
 וע"כ כתב בספרו שעי"ה (אבה"ע סי' ר"ב סי"ג) וז"ל:
 וכחיום בארצות אלו שנשתנה המנהג ואי אפשר
 להחמיר בזה, לכל הפחות יש להקפיד שלא תלכנה
 הבתולות כששערן סתור ומפוזר, שאינו דרך צניעות,
 אלא קלוע צמות או אסוף (וטעם הדבר יעויין שם בעיני
 יצחק). (ערוך מורד שניה שם ושנית עולת יצחק שם
 וח"ב סי' רל"ג ד"ה הלכך ויעויין שם בארוך)

לבס במצפה טבריה

צולחים מעל המים

במים

קופצים גבהים

בקבר ר"מ וברמב"ם ועוד..

סועדים במצפה

לרפואת אורטל רבקה
 בת ישעיהו דוב
 והרד הנולד בתוד שכחעי

לזש"ק
 שלום בן יעקב
 ומירב טליה בת מנשה

לזש"ק
 תומר ישראל בן יעקב
 ואודליה בת מנשה

מחידושי רבותינו

ואני ערל שפתים (שמות ו, יב)

בשעה שאמר משה לפני הקב"ה ואני ערל שפתים נודעונו כל בריות שבעולם. אמרו, ומה משה בחירי הי שעתיד לדבר עם השכינה בקע"ה מקומות והוא מבאר כל אות ואות, וכל דבר ודבר, וכל פסוק שבתורה בשבעים לשון, והוא אומר לפני הקב"ה הן אני ערל שפתים, אנו על אחת כמה וכמה.

לכן כמה צריך האדם לדעת ולשמור את פיו מלדבר דברי נבלות ושחוק ושקר כדי שלא יפגום את פיו, ושלא יעקש ויעקם את דבריו, אלא שיהיו דבריו כולם במדות טובות והגונות, ותהיה מחשבתו שלימה עם כל אדם כדי לעשות רצון קונו ויהיו דבריו נכונים ומיזשירים בלי עקמימות לב ובלתי רמאות. כי צריך האדם לשמור את פיו מלמא בדברים רעים, כדי שבעת שהוא עוסק בתורה ותפלה תהיה מקובלת ורצויה לפני המקום ברוך הוא.

וזוהו מה שאמר הקב"ה למשה רבינו (וי"א) מי שם פה לאדם. כלומר לא שמתי פה לאדם, אלא שירגילהו בדברים שיש בהם תועלת לגוף ולנפש. לגוף מה שהוא לצורך מחייתו בלי רמאות ובלתי תחבולות עקמימות לב. ולנפש מה שהוא מצווה בו לקרוא בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, שהיא יסוד וקיום המצוות כולם. ולהודות ולשבח למי שאמר והיה העולם, הוא ששם פה לאדם להודות לו ולפארו ולשבחו על כל הטובות שעשה עמנו בכל עת ובכל רגע הוא שבראנו לכבודו לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם.

הוא מה שאמרו רז"ל שחסידים הראשונים היו עושים עצמן כמלאכי השרת ופיהן ככלי שרת שאין משתמשים בהם לדברים של חול אלא מה שהוא לצורך הגוף בהכרח. לכך צריך האדם להרגיל עצמו בדברי טהרה.

לפיכך הזהירו רז"ל על הפה שנבראת לדבור קדוש שלא יוציא בה דברים בטלים כדאמר רבי לוי, אלו הוינא על טורא דסיני הוינא בעינא תרי פומי. רצה לומר כי בפה שהיה ראוי לדבר דברי השכל שלא ידבר בו בהבלי העולם.

(יעץ החיים למהר"ס אלנאף זצוק"ל)

בדרכיהם אתהלך...

הבריחה (חלק ז')

לאחר שאמר הרב יחזקאל את הפסוקים הגיעו הוא ואשתו למחוז ששמו אניס השוכן דרומית למנכיה תוך שלוש שעות במקום דרך של שמונה ימים.

כשהגיעו לשם פנו לרב שלמה נגר. באותו זמן התקיימה ברית מילה לאחד מילדי הקהילה וכשראו את הרב ואשתו הזמינו אותם לסעודה. הרב שלמה אמר את הקישור (דברי תורה בסעודה לקשר בין הגוף לנשמה). הרב יחזקאל שהתורה היתה בראש מעייניו, שמע את דברי התורה בשקיקה ואף חזר עליהם לאחר עשרות שנים, וכה אמר הרב: "ייהי ביום השמיני קרא משה לאהרון ובניו...ימול בשר ערלתו..." מי שהוא יהודי אמיתי והוא נקי לא אוכל בשר בחלב ואוכל רק כשר. וזה "ויהי כציץ השדה כן יציץ... ואינו ולא יכירונו". מי שאוכל אוכל לא כשר, אין עליו שם הי, ויוצא לשדה, ורואה אותו חיה והוא מידמה לה שהוא חיה - היא טורפת אותו, אבל אם הוא יהודי שאוכל כשר, ושם הי נראה עליו, החיה אוכלת אותו עד שמגיעה לצוואר, ורואה את שם הי ומפסיקה ולא נוגעת בראש.

בעיר זו הסתתרו הרב ורעייתו יומיים ולאחר מכן המשיכו בדרכם והגיעו ליגובתה, ששם היו עושים את חומרי הנפץ, ומשם המשיכו והגיעו למקום ששמו 'אמנסניה'. במקום זה היה מבנה כמו ארמון גדול, שבו התגוררו כארבע משפחות יהודיות, ובו הקצו חדר קטן לבית הכנסת. אך מכיון שמקום זה היה מלא בעכברים, קשרו היהודים ששם את הספר תורה בחבל ותלו אותו. שם הסתתרו הרב ואשתו עד הבוקר ואחר כך הלכו לעיר 'דמארי'.

בעיר זו שבתו הרב ואשתו את השבת, וביום ראשון השכימו והמשיכו בדרכם, עד שהגענו לעיר 'יריס'. בעיר זו התארחו הרב ורעייתו אצל אשה אלמנה אחת, אשר אירחה אותם יפה. שם נשאר מספר ימים ואחר המשיכו לכיוון העיר 'תעניז', כאשר מטרתם להגיע לקברו של הרב הצדיק כמוהר"ר שלום שבזי זצ"ל.

המשך בשבוע הבא אי"ה בל"ג

מהליכות אבותינו

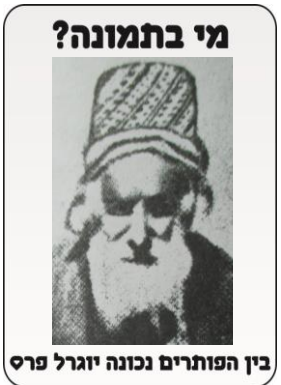
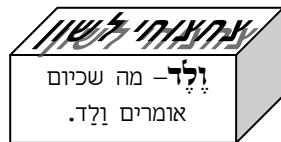
קשירת התינוק בנגדים לכל יתנועעו אבריו ויתחזקו

גמרא (סוטה יא:) תניא. שפרה זו יוכבד, ולמה נקרא שמה שפרה, שמשפרת את הולד. אמותינו החכמניות קיבלו בת מאמה במסורת כיצד לטפל ולחזק את הרך הנולד. אחד הדברים המיוחדים שנשמרו בקהילותינו, הוא קשירת התינוק בליפוף בגדים ללא רפיון כלל כאדם המגובס מכפות רגליו עד ראשו. וזוהו מה שכתב מהר"ש שבזי זצוק"ל בפירושו להפטריות על פסי' יחחתי לא חתלתי (יחזקאל טו. ז) וז"ל: זה שקושרין אותו כמת כדי שיחזקו אבריו.

ומקורו מהגמרא (שבת קכט:) אמר רב נחמן אמר רבה בר אבא אמר רב כל האמור בפרשת תוכחה עושין לחיה (יולדת) בשבת שנאמר (יחזקאל טו. ז) 'ומולדותיך ביום הולדת אותך לא כרת שרך ובמים לא רחצת למשעי והמלח לא המלחת והחתל לא חתלתי'. 'ומולדותיך ביום הולדתי, מכאן שמיילדים את הולד בשבת. 'לא כרת שרך', מכאן שחוחינין הטבור בשבת. 'ובמים לא רחצת למשעני', מכאן שרוחצין הולד בשבת. 'והמלח לא המלחתי', מכאן שמולחין הולד בשבת. **יחחתי לא חתלתי, מכאן שמלפפין הולד בשבת:**

ומזה נבין עד כמה חשוב ובריאות הוא לולד קשירתו זו, שהקישורו ללידה ושעושין דברים אלו בשבת. וחבל שכיום כמעט הדבר אינו בנמצא.

לעילוי נשמת

חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל, דוד בן סעיד בשארי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל, תנעב"ה

תפארת בנים

זכו בשעון יד מחשב / ספר במבצע
הזמן עובר ואינו חוזר!

התלמידים היקרים
משה עובדיה נ"י
אביתר לוי נ"י
שריה מפעי נ"י
נתנאל עובדיה נ"י
יהודה עוזיירי נ"י
אביתר מפעי נ"י

יה"ד שיזכו להמשיך להיות תמיד מן
 הראשונים לכל דבר שבקדושה, אכ"ר

מראות מהגנים... מעט מזעיר...

מימין - על מצות ציצית
 באמצע - אני נוהג לשלב ידים
 משמאל - בתפילה

לרגל השקעתם בלימוד משניות ובסיום מסכתות
 יצאו תלמידי כיתה ו-ז לנפוש ביער ובפארק
 וסעדו את לבם בצלי אש

יש קונה צולמו בעצה אחת!
אברק / ת"ח יקר! אט הנק
רובה לזכות, ומאור נשמתך
להצניק עצה אחת בפסוק
סיוע לימודי ליולדי החמה,
ולך תצמוד הזכות,
וכאמרו הטוב וליק ה'
לבניק בדרכ טובים.
זכר צמנו קשר: 050-4150896

מסימנא טבא ודריא יאה נאחל
למשפחת דחפא לראל הולדת
פניהם התאומים. יה"ר שיכלו
להכניסם בקריתו של אברהם
אבינו ויכלו ללמד את תורה
לחופה ולמשפחת טובים

ניתן להקדיש את העלון להצלחה, לרפואת, לעילוי נשמת
 שם אחר - לשבוע 50 ש. לארבע שבועות 150 ש.
 לשנה הוראת קבע של 50 ש למשך שנה.
 לפרטים במזכירות הת"ת: 03*9097022

חכמי תימן

**הרב שלום ב"ר מסעוד
 עפרי**

נולד בשנת תרי"ס בערך.
 התגורר בפר גמימה שבמחוז
 חאשד. הורשה לשחיטה על
 ידי הרב הראשי לתימן רבינו
 יחיאל יצחק הלוי ובית דינו.
 עלה לארץ בשנת תשי"ט.
 כחמש שנים התגורר ברמלה,
 ולאחר מכן בתל אביב. עמד
 בקשרים הדוקים עם הרב
 שלום יצחק הלוי.

נפטר בתל אביב
 בייט תשרי
 תשל"ד

התודה...

לידידנו היקר משכבר הימים
 איש החסד הזריז במעשיו
 למען תשב"ד
 ר' **חיים מחיוט** הי"ד

יהא רעוא שיתמלאן משאלות
 לבו לטובה ותשכון

הברכה...

בביתו ויראה הצלחה בכל
 מעשי ידיו. וכל זרעו ימשיך
 בדרכיו להלך בדרכי טובים
 יראים ושלמים, עושים רצון
 אלהים, משמחים אלהים
 אנשים, אכ"ר

הערות, הארות ותשובות לחידות
 ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009
 או במייל:
 Nahari@enativ.com